

דבר ים

אלה הדברים. (ספרי) וכי זה בלבד נחנבא משה והלא כחב כל הסורה של' ויכתב משה וגו' מלמד שהיו דברי תוכחות של' וישמן וגו'. כיוצא בו דברי עמוס אשר סיס בנאקדים וגו'. וכי יוחר מכל חביריו נחנבא וכו'. וכן אלה הדברים אלא ירמיהו כו' וכן אלא דברי דוד האחרים כו' וכן דברי קהלת כו' מלמד שהיו כלן דברי תוכחות של' סובב סוף וכו' חרם ומערב כו' כל הנחלים כו'. כינה הרשעים נחמה ולבנה ויס שאין להם סכר: אל כל ישראל. עיין רש"י דבר אחר שהיו כלם יכולין לעמוד בתוכחה. אר"ט העבודה אם יש בדור כזה כו' אחר ד' עקיבא אם יש כו': בעבר הירדן. מלמד שהוכיחם על מה שעשו בירדן: במדבר. עיין רש"י ומלמד שהיו נוטלין בניה' ובנתיבם קטנים חורקים לחוד חיקו של משה ואחרים לו בן עמרם מה אנוגא כו'. [וזהו גי' הספרי] וגירסתו הילקוט מה פרנסה כו'. דבר אחר במדבר זהו כלל. על מה שעשו במדבר. בערבה חול סוף עיין רש"י: בין פארן ובין חפל מלמד שהיו מורידים ג"כ בן חסע לחסע: חפל. ערש"י א"ל שטיס כל עצום של מלכים אין בורר' להם אלא לחם קל שלא יבא דולרי"א (פי' מין חולי) אוחזתו אבל בטובה הזאת שהיטבתי להם אחס ומרעמים לפי הוי כטובה שהיטבתי לאדם"ר ובטובה הזאת נחרעם לפי ואחר טאטא אשר נתתה וגו': ומלרת. אם למרים המדיקת לא נשאתי לה פנים ק"ו כו'. ד"א ומלרת. ומה מרים שלא דברה אלא באחים הקטן כו'. ד"א ומה מרים לא שמע אלא הקב"ה שא' וישמע ה'. המדבר בנעתו של חבירו ברכים כו': דני זהב. הא יתירה וקשה מהכל. חסל למה ה"ד לאחד שעשה לחבירו לרות רבות. באחרונה הוסיף לו לרה אחת אחר לו הא יתירה על כל מה שעשית לי וקשה עלי מהכל. רשב"י אומר מלש"ד לאחד שהיה מקבל חכמים ותלמידים והיו הכל מאשרים אותו ונאו גיים וקבלם גם הס. מה הכריות אומרים קד הוא וחסרו של פלוני לקבל את הכל כך אחר משה דני זהב למשכן כו'. רבי בנאה אומר יבא זהב משכן ויכפר כו'. רבי יוסי בר חיימא אומר אלו עשר נסיונות שייסו אבותינו כו' שמים בים שמים במים שמים בנחל אחד במעשה העגל ואחד במדבר פארן ומרגלים:

דע כי מן אלה הדברים עד ה' אלהינו הם הקדמה של הספר. לכן יש בפרסוקים האלו ג' פעמים דיבורו של משה דהיינו אלה הדברים אשר דבר משה וגו'. דבר משה אל בני ישראל וגו' הואיל משה וגו'. מפני שיש בפרסוק הזה ג' חלקים דהיינו מחמת הספר עד יקרא שקדם עשרת הדברות מדבר בטעמי מוסר. ומן ויקרא עד הכריות וקללות שבפ' כי חבא מדבר מהחטא. ומשם ואילך מדבר הכריות וקללות ושאר ענינים. לכן קודם ויקרא כתיב אלה העדו והמקיים וגו'. ואח"כ החמיל ויקרא משה שהוא עמן אחד וכן לפי הכריות

אדרת דברים אליהו פד

דכתיב באר סיטב ואח"כ וידבר משה. ואלו ה'ג'. הם כולל של כל המורה והמורה ג"כ ג' ספרים שהם שמוח ויקרא במדבר. ובראשית הוא שורש של כל המורה. ולכן נחלק במדרש ג"כ לג'. ספרא וספרי ומילתא חכו שאלמו (שבת פ"ח ע"א) דייבי ארין מילתא שהם ג' ספרים. ובג' ספרים של דברים הם כנגד ג' של חורה דהיינו כנגד אלה שמוח הוא אלה הדברים. וכנגד ויקרא הוא ויקרא. וכנגד במדבר הוא וידבר. וחכו שאלמו במדרש ויקרא הוא מלא הלכות וכנגד דברים נמי מלא הלכות. ולכאורה מה ענין זה אם אכל לפי מ"ש אחי ספיר דהיינו אותו חלק שבדברים שכנגד ויקרא דהיינו חלק שיש בו עשרת הדברות שהם הוא כל המעט חכו שאלמו וכנגדו בדברים הוא מלא הלכות והג' ספרים האלו הם כנגד שלשה שערים. שהם ראש ותיק וסוף לפיכך אלה הדברים הוא בראש הפסוק. דבר משה הוא באמצע הפסוק. הואיל משה באר וגו' לאמר. הוא בסוף הפסוק: אשר דבר משה וגו'. פי' כי בכל דבר יש פועל ופעולה ופעול ושיעור. למשל הזרע שזורעין אותה היא הפעול ואדם הזורע הוא הפועל ואדמה שזורעין בה היא פעול. ושורש הכל ה"י ב"ה כי הוא סיבת כל הסבות והכל תלוי בו. חס שאלמו אדמיכו בן חגית (מ"א ב' ט"ו) כי לי היתה המלוכה ועלי שמו כל ישראל כ' כי משה' היתה לו. והורה אדמיכו אם כ' לא יבנה וגו' הוא עמלו בזויו בו. הלא נראה בעין גם שמי היה ראוי למלוכה כמ"ש כי לי היתה המלוכה [המלוכה היא הפעולה והוא היה הפועל] ועלי שמו כל ישראל וגו' הם הפועלים ואעפ"כ וחשב המלוכה וגו' כי משה' היתה לו שהכל תלוי בו וכן אמר כאן משה. הוא הפועל. אל כל ישראל. הם הפועלים. אשר ע"ס. הוא הפעולה. ה'. הוא שורש הכל. גם לריך האדם לעצת אם רואה ללמוד בספר מי עשה הספר ועם מי למד כי אף אם הממכר היה אדם גדול אם היה לומד עם תלמידים קטנים אז איש מוגלה להם סודות ותעלומות המכונה. ולכן נגד הפועל מי היה. אמר אשר דבר משה ועל הפועל עם מי למד. אמר אל כל בני ישראל. והפעולה. הוא ככל אשר ע"ס ה'. והשורש. הוא מפי סקב"ה. וגם במקום הוא מוכן לכך והוא בעבר בירדן סמוך לז"י.

אלה הדברים הסופי חגיגות של המחשה ספרי' בן אוחיות חורב דהיינו ח' של בראשית ה' ש' ואלו וא' של ויקרא. הוא וי' של חורב. ור"ש של וידבר. וב' של אלה. ולכ' בעפ"ט ובר"ח גימטריא ר"ח שמוח האבות והם ג' שמוח של ק"ש. והוא שם של חורב שהוא יס"ו והוא טל של חורב. והם ג' שמוח של אבנן שהוא ט"ל אוחיות חושבן החורב. וס"ח של ה' ספרים גימטריא קב"ו שהם ששה לרופין שבהם נחמס שמים וארץ. בשני פסוקים הראשונים ל"ב נחיצות של חורב כ"ב ועשרה כמ"ש בריש ס"י והשני פסוקים של אחריהם הם ל"ו שהם לולב של ספ"ח בתקוים. דע כי הספר הזה כולל של כל החורב. והב' פסוקי' הראשונים הם כולל של ספ"ח והם כנגד מחשה חומשי חורב לכן בד' פסוקי' הראשונים יש רמ"ח אוחיות ע"ד רמ"ח מעט עשה וכן לולב כולל רמ"ח ח"ע וגם כוללן כל התנ"ך שהם רישא וסיפא של חורב ואל ל"ך וכן אחורי חסד תחתון שהם רמ"ח עלמין כי אחורי חסד עליון הוא ל"ב נחיצות וכוללן שם ג"כ רמ"ח עלמין בג' פנים שלו כמו שופר בג' פנים. שכוללן בחסד ולכן נחשורר רחמים חכו רחם ארחנו נאם ה' וכן סוכה בגלפ"י ס"ג הוא רמ"ח שהוא בחסד וכחצו ב"ח שכל הכ"ד יולאין חזו שופר חכו חרי"ג שכולל בשם מלא ועם הפסוק החמישי הם אוחיות כמין ארץ והחיצות של ה' פסוקים הם כמין דעה. בסוד ומלאה הארץ דעם כמים לים מכסים דהיינו משה דעה בארץ כמים לים שהם ריעים דלא מתפרשין וכן ה' פסוקים הראשונים של החורב הם שורש החורב: ולרמ"ח מ"ע עשרה שרשים והם עשרת הדברות. ואע"פ שהם בזמן מכל מקום הם ג"כ שרשים. והוא שם המפורש. והוא שם ע"ב ומ"ב. וג' שמוח וגו' גילפין וגו' אלהים. ובה' פסוקים של ראשי הספרים יש בהן רמ"ח אוחיות. והחיצות הם ס"ז עם ג' של בראשית שהוא ככולל כמין בינה וידוע שהמורה הוא ל' שערי בינה ולכן היה במורה כ"ב גביעים וי"א כפחורים וט' פרחים כרי מ"ב כנגד שם מ"ב ח' קנים כרי מ"ט שערי בינה וסנף

אדרת דברים אליהו

ובגוף של מנח'ל הוא שער ל' זה שנתקשה בה חשש. ועוד יש בו י"ז ויהא שם של ציט. זה סוד לעצב' כל טובי על פמך. וכנגדן היה ז' נרות וכו' חלקיהם וכו' מחמיהם שהיו לריכץ. להטבת חמם נרות. וגם ר"פ של ראשי הספרים יש ג"כ חיצות נגד המערה וכלה רק שפסוק ראשון של ספר במדבר יש בו י"ז חיצות ויהא נגד גובהה של מערה שהוא י"ח טפחים ועם כולל של ריש במדבר סליק מניינא:

אלה הדברים. חושבן אוחיות החורס. בגילופי גילופין שהוא ברטל וסוב. שסם רמ"ח מ"ע ומ"ט פמ'. וכן בלדס רמ"ח אבר' בנזק ומ"ט כמות נפס: בעבר הירדן. פשוטו של מקר' וכוונתו כי הוא מפרסם בלחם מקום כדליתא במדבר נדקתך כסרי אל כשהקב"ה מפרסם דבר מפרסם בלחם מקום ובחלה זמן ועם מי. כי כל העולם נחלק על שלשה והוא. עש"ן כמפורסם בספר יצירה והרביעית הוא הש"י והעולם נחלק לז' כח"ס מלכותך מלכות כו' והמחמית הוא נפש והנפש כלול חב'. פועל. פועל. והכל נכלל בז' כי הרביעי. הוא כלל ג"כ מארבעה שהוא כלל כולו וכוונתו הד' יסודות שהיסוד הרביעי כולל כל הד' ולכן נקראת בה שבע. דע כי אלה ה' פסוקים כולל כל הע"ס והם ה' פרופין. וכנגדן ה' ספרים. ג' ראשונות ג' אלהין. ומ"ב ידוע שמתפשטות בז"ק בסוד שמירת ומוחה. דעת מקומו בלחץ בסוד מערב חכו חפלות אבות חקנוס. ובחיה אחרונה כלולה חשים בסוד ז' דבראש' ידוע ז' בחינות. חכו סוד עשר ולא חשע. עשר ולא אחד עשר. חכו סוד אלו ראשי הפסוקים: בעבר הירדן. הוא כולן מקומות הן לפי פשוטו כח"ס בספרי העצבה כו'. שכולן מקומות הן. בעבר הירדן. הוא הכלל. ומכאן ואילך הוא פרט. במדבר הוא המקום שדבר עמם שם. בערבה. הוא ערבות מואב ויהא היה במערבו של מדבר. כח"ס יש הערבה הוא יש החלם שהיה במערב: מול סוף. הוא יש סוף שהוא במזרח של מדבר כח"ס חים סוף ועד יש פלשים: בין פלחן. שהיה בדרומה של המדבר: ובין חפל גו'. שהוא היה בלפון ומשם שהמדבר היה ארוך כנגד כולן. לכן כתב כולן וכן נחלקים על ה' כללים. ד' מד' רוחות. וא' בלחמנו. ומדרשו כח"ס רש"י וספרי אלא שקשה להוכיחו שכתבו שהם בסיונות שנים למקום וכלא חלחל הוא מחלוקת קרם. וערבה הוא שנים. והם היו אחר ה' נסיונות. ובפרש"י הוא ערצוב דברים. שמה שכתב הנסיונות הוא בספרי ומ"ס על חלרות הוא בחננימות ועוד בפסוק הזה אינו מושב כל ה' נסיונות. והי' נסיונות שכתב הספרי והוצאו בגמרא הם. שנים בים כו' דהיינו וא' קודם שנכנסו בים כתוב וילעקו בני ישראל כו'. וא' בים דכתיב וימרו על ים בים סוף כו' דרך שאלו עולים מלד זה כו'. ושנים במים הם במרה וברפידים. ושנים בשלו דהיינו וא' בשבתו על סר הבשר כו'. ובז' בקברות החלוא. ושנים בזמן וא' ויתירו אנשי וגו' ובז' שהללו שבת. וא' בעגל וא' במרגלים. וא"כ אין שייך לזה הפסוק כדפרישית. ועוד למה לא חשב ג"כ מחלואים ובחמח יש חולקין על זה בספרי ומשיב מחלואים. ולא משיב אלא וא' בים כי מה שהיה בים אינו מפורסם וליח ליה הך דרשה דיימרו על ים בים סוף ומ"ד שאלו מושב מחלואים סבר שחטא מחלואים היה בלגנא דכתיב בלזני ה' ולקח מיסך הכתוב. ומ"ד שחושב סבר בפרהסיא היה. ומה שכתב הגמרא את המ"ד שחושב שנים בים כו' ואינו מושב מחלואים. חשום שלעולם ישנה אדם לחלמירו בלשון קלרה. וכן הוא במסכת בינה גבי אין אופין אלא על הכאפי (עין שם בחוספו' שם י"ז ע"ב דג"ה א"ר הלכתא) וגרסה לי שהשם נסיונות שהיו קודם חתן חורה לא החזרו כאן כי על זה לא הוכיח אותן סגר שחגייר קבנן טעלד דמי ונחמל להם. והם א' על ים. ושנים בזמן. וא' בשליו. ושנים במים. ולא החזרו כאן אלא הד' הסגרים. דהיינו קברות החלוא. ותבערה. ועגל. ומרגלים. ועוד יש ד' דברים שהיו אחר המרגלים. דהיינו בעדת קרם שאלו חסם כחמסם את עם ה'. ומי מריבה. ועוד ומקלר נפש העם בדרך. ובשנים. ואלו ח' נמנו כאן דהיינו במדבר הוא מי מריבה דכתיב שם ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר ק' כו'. בערבה הוא שנים שהוא בערבות מואב. מול סוף. הוא ומקלר נפש העם בדרך וגו' דכתיב שם דרך ים סוף: בין פלחן. הוא מרגלים

אדרת דברים אליהו

מרגלים כדוע. ובין חפל. הוא תבערה כי שם היו צופים על דברי חפלות דכחצי למשפחותיו. ולכן. הוא קצרות התאווה כי שם דברו על המן. ומלצת. הוא עזרת קרח. ודי זכר. הוא העגל. ועוד ים ב' דברים שטעם אצל אינן מפורשין בפסוק אלא ר"ל דרשו מן הפסוק ברוח דהיינו א' ב' מרגלים חסו ויעפלו וגו'. וא' היה בתבערה דהיינו ויסעו מהר ה' ואמרו חז"ל מחמרי ה'. חסו מרווח ג"כ כאן באמרו בין פארן דהיינו בין פארן עשו ג"כ והו' ויעפלו וגו'. ובין חפל. דהיינו בין חופל עשו ג"כ חסו ויסעו מהר ה' ומ"ש בספרי את ה' נסיונות ורש"י הביא הלאך מרווחים כאן. הוא בדרך אחר כמ"ש בלצות דר"ג והם בערבה הוא שטים. מול סוף הוא מה שהיה בים. בין פארן. הוא מרגלים. ובין חפל. הוא שליו ששם דברו חפלות על המן: ולכן. הוא ג"כ במן מה שהחירו מן המן. ומלצת. הוא מה שהוציאו מרשות לרשות בשבת מן המן: ודי זכר. הוא העגל הרי כאן ז' דברי'. והסר כאן ג' דברים דהיינו מהם וקצרות התאווה ותבערה. ואחר אלו הג' דברים בפרשת עקב. ובתבערה. ובמחסה. ובקצרת התאווה: אשר דבר מחסה אל כל ישראל. שאמר להם סיביו כל ישראל באגודה אחת: בעבר הירדן. העב"ז נקרא ירדן ומ"ש בעבר הירדן לפי שהאדם בעולם הזה אינו אלא עובר. וכמו שלחמט הירדן מפסיק בין איך כך למעלה הנהר דיוור מפסיק ואי אפשר לזא לג"ע עליון עד שיעבור נהר דיוור. ואח"כ מעלין את השמה לקרבן. ח"ש אליהו ללוישע כי שלחמי ה' בית אל וגו' וס' שלחמי הירדנה: ועבר הירדן הוא הכולל ואח"כ אומר הפרט: במדבר. פי' שדרך ישר לאיש שאל יצט בתאווה עוב"ז דהיינו תאווה אכילה ויסים עלמו כמדבר לחור חורס: בערבה. שיתרחק מחצות האשים המצטנן מח"ח ויסב במדבר ובערבה. ובמדבר קאי על הפרסה מחלואת אכילה. ובערבה קאי על חצות אנושים כמ"ש והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב. דהיינו שלא יראה כי יבא טוב על חצות אנושי. ושכן חררים במדבר ששם בלי חוץ: מול סוף. שיחשוב האדם תמיד על יום המיתה ויסים הסוף לחולו. ואחר בתחלה שני דברים לשבור התאווה שהם מבחן. ואח"כ אחר להכניע את היל"ר שהוא מבפנים כמו שאמרו רז"ל. לעולם ירגז אדם ית"ט על כו'. ואם לאו יזכור לו יום המיתה: בין פארן ובין חפל וגו'. דע כי יש ה' מיני ערצ רב. א' בעלי מחלוקת ובעלי לה"ר. ב' הם הרודפים אחר התאווה כמו אחר זנות וכדומה. ג' הם הרמאים שמראים עלמם כנדיקים ואין לבם שלם. ד' הרודפים אחר הכבוד ובוים מרבות למו לעשות להם שם. ה' הרודפים אחר החמון: ומושכ כאן כל ה' כימות. דהיינו פארן הם בעלי מחלוקת ובעלי לה"ר כי משם נשחלחו המרגלים שדברו לה"ר. וחפל. הם הרודפים אחר התאווה שהוא חפלות. ולכן. הם הרמאים מראים ענין לבנים מבחן. ומלצת. הם הרודפים אחר הכבוד ובוים חלירות ומרבות. ודי זכר. הם הרודפין אחר החמון. ואחר שחשב כחות האלו אחר אחד עשר יום מחרב וגו' שהעיקר עסק החיור. ואחר פארן מחמל' כי המחלוקת נגד כולם. והם נקראי' עמלקים ואין בן דוד בא עד שיעברו מן העולם ועליהם נאמר תמחה את זכר עמלק כמוצאר צוהר. וסוד שמושכ כאן עשרה דברים. דהיינו מ' י' נ' ה' ת' ג' ח' ב' ד' ב' בעבר הירדן הוא נגד חלכות. במדבר הוא נגד יסוד. כי במדבר גי' רמ"ח כנגד רמ"ח חלות עשה שחלי צלדיק. בערבה הוא נ"ה. צסוד ערבי נחל כמוצאר צוהר. מול סוף. הוא ח"ח והוא ים סוף וים הוא שלם ראשונות ויכלל צוה בחינה אחרונה. וסוף הוא בחינה אחרונה ויכלל צוה ג"ר. וים סוף הם ב' זווגין בשם אימא בגילופין. ים הוא אלוהיות השניות. וסוף הוא אלוהיות הראשונות. בין פארן. הוא נגד גבורה והוא נגד חילה ופריעה. ובין חפל הוא נגד חכמה. ולכן נגד צינה. ומלצת נגד דעת: ודי זכר סוד כח וכחוי' והם שאמרו רז"ל (שבת דף ק"ט ע"ב) כל העונה איש"ר בכל כמו מקרעין לו גזר דיו של ע' שנה שהוא שם אלהים בנקודותיו סוד יוסף וסוד ושם עיור פנו. כי שם ים כח כמ"ש צוהר על פסיק ימייק ה' נאדרי צבח ימייק ה' כו' כי שם ב' פעמים יד והם ב' ימים חסו די זכר שני פעמים י"ד: (ב) אחד עשר יום כו' עיין רש"י. דבר אחר אלו זכו היו נכנסין לא"י ל"א יום. רי"א לג' ימים כו'. שנאמר דרך שלשת ימים לחור להם מנחה ואין

אדרת דרים אליהו

ואין מחסה אלא ארץ ישראל כי ר' בנאה אומר ליום א' כי' שנאמר היום אחס יאחם וגו'. וסיב כי יציאך כי' אבא יוסי בן חנינא משום אבא ברדלא אומר' כיון שעלו פרסות רגליהם מן הים היו נכנסין מיד שנאמר עלה רש וגו': ולפי פשוטו הוא כך שנאמר עשר יום מחרב עד מקום שנאמר להם כשהיו הולכין דרך הר שטיר. פי' אף אם לא היו הולכין בדרך הישר אלא היו סובבים דרך הר שטיר כמו שסבבו לא היה אלא י"א יום אם ג"כ סימן על המקום שדבר עמכם דהיינו שהיה אותו המקום מחורב י"א יום כשהולכין על דרך הר שטיר וקדם ברנע ואף לפי רש"י שפי' שנאמר עשר יום מחרב עד קדם ברנע כי' ע"ש ר"ל שנשחטו בדרך דל"כ היו יכולין חיבק לבוא לא"י כדכתיב עלה רש. ועל דרך הרוח הוא כך. שיש אחד עשר מסעות שצריך האדם לנסוע עד שיבא למקום מנוחתו דהיינו א' מצינו לקבצו. והב' מקבר לגיהנם שאף אם הוא מדיק גמור לרדף לעצור בגיהנם. והג' מביהם לג"ע. ומח"ע איין ריקיעים. ומח"ע לג"ע העליון ובכל מקום לרדף לתן חשבון ודין. וזה שכתב אחד עשר יום כלומר ש"א נסיעות הוא מחורב פי' מצינו שמימי אותה מריבה לכן נקרא חורב. דרך הר שטיר. וזה גיהנם הנקרא ספיר כידוע. עד קדם ברנע עד שיבא לג"ע העליון שנקרא קדם ברנע. וסודו הוא כך אחד עשר יום וזה שכתוב היושב על מוג הארץ זה ראש שור שיושב בתיבוס. וזהו סוד במקומו מוג על פני תיבוס. מחורב הוא בנח"מ וזהו רמ"ח מ"ע וב' כללים הם שכת' ומחמרה במחור ובזפת במח"ר מופנים זה רמ"ח מ"ע. ובזפת במחור זה שס"ה מלות ל"ח. וקדם ברנע ע"ש ע"ס שכוללן בו חשבון חמר חפת כי קדם הוא ג' ראשונות שכן ד' בסוד א"ח צ"ס וברנע הם ז"ח בסוד ע"ב. בעבר הירדן. ג' בגולן בא"י. מדבר. ירדן. ונחר. מדבר בדרום כח"ש מדבר פן עבס. ירדן במזרח. ונחר בנפון. כח"ש הנחר הגדול ונחר פרח: וסודן הכל כלול בשם אלוה וסוד אלוהי אברהם אלוהי יצחק ואלהי יעקב. ורוח רביעית הוא הים. דשם אלהים כלול מכולם. והוא בשם ו"ה. בעבר הירדן מדבר ועברס הוא ידוע והוא מחפסט בערבי נחל ששם הניחא: מול סוף. מול ג' ראשונות בשם שילוב סוף ג' אותיות דלוימא בגילופין: פאךן ותפל. שמאלא וימינא. ומבחר מחור וסוד אבות מיקון. ואבות הטומאות קל וסודר אכל בקדושה פאךן הוא אחרים בשם השילוב והוא סוד שמחבר את ישראל לאבות שששים. ולכן. הוא דרגא ידוע שמלכין עונותיהם של ישראל: ומלאת. הוא שם הרביעי שם מ"ב והוא שם מלכות בכפלו זה בזה: ולכן ודי זהב. הם כנגד בגדי לבן ובגדי זהב ולכן היה בגדי זהב כפול: (ג) ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר וגו'. מלמד שהשנה י"ב חודש. וכח"ש באסתר ובמלכים. שנאמר ולשלמה שנים עשר נתיבים וגו' ר' בנאה אומר מן הסוד שנאמר היום היום מלאו ימי כי' לא תחס למפרע לג' ימים כי' ד"א מלמד שלא הוכיחם עיין רש"י וכדי שלא יהא בלבן עליו. והסוד שמיא לדי שלם כח"ש אלא אברהם ואברהם את אבימלך גו' ויכרתו ברית. וכה"ל ציחק ויאמר יצחק מדוע באתם אלי ואחס גו'. וישלח יצחק וילכו מאתו בשלום גו': ככל אשר טע גו'. לומר על כל הדברות שבהם הסקות והסמורות והפרטות והכללות הסודות כי'. וידוע שהכל נכלל בעשרה וכללם שלשה. וכן הזמן עשרה זמנים מן יובל עד רבע שנה והוא בכלל. חכר בזה הפסוק שלשה דברים ג' פעלים דבר משה אל בני ישראל. והס"י הוא הסיבה ראשונה. ובו נכלל כל בג' ככל אשר טע ה' אתו אלהים הרי נכלל בו כל בג': (ד) אחרי הכתו גו' ערש". מלש"ד למלך שינא הוא וכל חילותיו א"ל חילותיו חן לנו בגלסקאות חמות א"ל אני נותן. שוב א"ל חן לנו אחר להם באיפרכוס בשביל שהמלך בשר ודם מטריחין אחס עליו מאין לו רחמים מאין לו חסדים במדבר: הואיל. עיין רש"י. ד"א אין הואיל אלא שבוש. בחר. א"ל כבר אני סמוך למיחם מי ששמע פסוק א' ושכחו פרשה א' ושכחה כי' יצאו וישנה כי'. והס אחריו ו"ק לכן נאמר אחרי. וכל אחד כולל שלשה. הוא. ומקו' מלכותו. והאומה. והס נדר ו"ק חלת בו חלת כ"ל. וידוע כי' כלול מו' בסוד הדעת וכן ו"ב צוסימן עלאין לכן נאמר כאן צ' פסוקים כל א' כלול מו' שם הכולל: באדרעי כתב רש"י שם המלכות והוא ט"ס ששחמרות ואדרעי שחי מדעת

אדרת דברים אליהו

כן אלא כלל שאדדעי הוא מקום המלחמה: (ה) בעבר הירדן בארץ מואב. פרט כאן צ' מקומות לפי שבה צ' בחינות ה' אלהים. וכן בדבור נאמר שני דברים. משה וחסור. דהיינו הואיל משה באר את החסור. הואיל משה לשון החמלה זה כנגד פ' ראשונה של בראשית צ' מאמרים ח' כנגד יס"ו והשני כנגד אל חסו יס"ו אל. וכחצ צוהר שעתיד משה לעמוד. כד פס בחרה שבע"פ. וכבד לשון הוא חסור שבתצ ואליהו עמדי לבארם שלא יאמרו אחר הוא חסו הואיל משה באר את כו'. וסוד נעלם הוא. ואליהו לער מחסיו הוא החמלה. ואליהו הוא הסוף. זה באר שני זיוגין. בחינה ראשונה. כבוד מלכים חקור דבר. ושי. כבוד אלהים הסתר דבר כנגד שני פסוקים הראשונים של יחוד בקול רם ובשמי חסו באר את החסור הוא צ' ד' פסוקים ראשונים נגד ג' אבהן שהן ד' שיעקב כלול חסויהם. שהוא יעקב וישראל. לכן כתב אלה כמ"ס סוד באר הוא ו' אוחיות ראשונות. והוא החמלה החסור. בראשית ברא וכן ו' בארות דיעקב ברא שית. וברא אלהים הוא השביעית ולכן נקראה באר שבע כנגד ו' ספרים חלבה עמדיה שבע. וז"ש באר את החסור הוא השביעי' שהיא כוללת הכל אלה ראשי בית אבות. כמ"ס בתקוין'. ורביעית נקראה זאת וכן כתי' ב' ואחמקן חלח החסור ואח"כ אלה העדה והחקים והמשפטים: לאחר. הוא בחינה י"א והי"א כולל כו' לכן אמרו עשר ולא י"א. והוא ספר הזה שכולל כל החסור ונקרא מש' חור' לכן בא כאן הכל צ"א. י"א מקומות וי"א יום מחורב וי"א חדשים וראשי פסוקים עולה י"א עד ה' אלהיו ובפסוק הזה י"א חיצות ולאחר כולל כו' ואלה ה' פסוקים כולל כל השם אחרון: צ' פסוקים ראשונים יש עשרה מקומות שהם י"צ וג' דברים שהן אלה הדברים ומשה וישראל נגד ברכת כהנים שהם ג' שמות וי"צ חיצות כנגד שם של י"צ ג' אבהן וי"צ שבעים וכן י"ה של שם. וצ' פסוקים אחרונים נגד וי"ו של שם שהוא כפל כו' ופסוק אחרון ה' ענינים צ' מקומות וצ' דברים משה וחסור. ולאחר הוא ה' וכוללת הכל כנגד ה' אחרונה והם כנגד ה' ספרים של חסור וספר ויקרא כנגד הדעת והוא בקריאה נמצא ל"ב כלולין צה' כמ"ס בתקוין' ל"ב כלולין צה' וכן ל"ב אלהים בראשית ח"ם הואיל הוא החמלה כי זה הספר כולל כולו נמצא שהחמלתו החמלה החסור זה הואיל נגד ל"ב נחיצין שצ' ראשונה בראשית וצ"ב כנגד ל"ב נחיצות ד' בראשית. ובמדרש אין הואיל אלא לשון שבעה כמ"ס ויאל משה כו'. זה שכתבתי שהצ' דברים שכתב כאן נגד ה' ספרים שכתב דברים נמצא הואיל משה כו' והאזינו הוא ביאור של כל החסור. חסו באר משה שם ענינים הואיל משה ובאר משה. האלה. זה האלה הברכה כמ"ס צפירוש על האלה הברכה. ולאחר זה בפרשה אחרונה ויעל משה כי שם כולל הארץ וכל דור ודור ופירושו ופירושו כמ"ס צס"ד של ויאלה ה' אלו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם וגו' לאחר. לאחר לאבות כו'. וידוע שהכל כולל צי'. ה' נגד ה' כמ"ס צס"ד ולכן יש בפסוק זה י' חיצו' ה' נגד ה'. דהיינו ה' מהשם עד לאחר. וה' לאחר לאחר. ולאחר הוא ברית יחיד מכיון באמצע ומקשר אותם. ומה שפחם בשם שמות אלו שהם כלל כל החסור כולה וכל השמות. כי הקצ"ה הוא נסתר מאל עצמותו. וגלגל מאל מעשיו לכן אנו אומרים בכל ברכה לשון נגלה ונסתר ושם הו"ה ברוך הוא הוא מורה על ד' עצמותו יחצרך. ואלהים הוא מורה על השגחתו על בריותיו ולכן כתיב בכל פרשה בראשית שם אלהים לדוד. ובהשגחה יש צ' ענינים. השגחה כללית דהיינו על כל בריותיו ועל כל העולם בכללותו. והשגחה פרטית שמשנית על ישראל-לד. וכנגדו הוא שם אלהים. וכן בחסור יש נעלם וגלגל כידוע. ולכן פתח צ' שמות אלו. ולכן אומרים בכל ברכה ה' אלהיו מלך העולם דהיינו ה' מלך העולם. ואלהיו שהוא חשיבה עליו בפרטית ומלך העולם שאנ"פ שמשנית עליו בפרטית חשיבה ג"כ על כל העולם כולו בכללותו ומשם עליהם. וכן אומרים בחפלה בשבת במנוחה. אחת אחד ושמן אחד פי' אחת אחד מלך עצמו ית'. ושמן אחד מלך בריותיו צסס נגלה. אעפ"י שמהיג כל בריה ובריה בפני עצמה וכל א' בהשגחה חסויה מחברתה

אדרת דברים אליהו

ומחברתה אטפ"י כן בכול הוא אחד. ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ כו' כי שיהם יאן ביחד ישראל וא"י. ישראל מע' אומות. וא"י מכל הארצות. וכמו שנקרא אלהי ישראל. כן נקרא אלהי בארץ. והוא מה שאמר באברהם אלהי השמים ואלהי הארץ ואח"כ לא אחר אלהי בארץ. מפני שבשעה שלקח אורחיו היה בח"ל ולכן נעשו אפי' נכרים מפני שלא שמרו את החורב בארץ כח"ם (מ"ב י"ג) לא ידעו את משפט אלהי הארץ. שישראל מנזיה על כל החורב בח"ל ובארץ מנזיה אפי' נכרי. ולכן נעשו הכותים שלא ידעו משפט אלהי הארץ כח"ם והוא מ"ם (סוף כחצו) כל דבר בח"ל דומה כמו שאין לו אלוה. וגלוי של חורב הוא בארץ כח"ם איירא דא"י מחכים וגם הנבוא' אינו שורה אלא בח"י. ולכן ברם יונה כח"ם (מ"ק כ"ט ע"א) ראו רבינו שחשבה עליו שכינה אלא בכל גרמה לו וכח"ם מלכה וסריה בגוים אין חורב גם נביאים לא מלאו חזון מה'. אצל כשהיו ישראל בארץ היה גוי אחד וכן לע"ל ב"ב א"ה. כח"ם צוהר אימתי גוי אחד בזמן שכן בארץ וכן החורב לא נתנה אלא לישראל בשר סיני ח"ם כאן אליו בחורב. וד' חיצות אלו כן כלל של כל החורב כולה. דכיוון שה' אלהיו דיבר אליו לעשותם ע"י המקום בחורב. ח"ם הסתרת לה' אלהיו והנגלת גי'. והרב קדשו הוא מחבר אימתי עם הש"י והוא דבר אליו בחורב לאחר ח"ם והנגלת לו ולבניו והכל ע"י סיני ח"ם חשפה קבל חורב חסיני: (ו) רב לכם שבת בשר. שהאדם אחר מותו דר בג' עלימות דהיינו נפשו בקבר ורוחו בג"ע החמחון ושמותו בג"ע עליון כח"ם למען ייטב לך ולמען יאריכן גי' ויכלל אחד לבד מהאדמה יש שני מקומות וכן הסתמות אטפ"י שהן ג' הן ה' כידוע ובג"ע החמחון יש ב' דרגין א' שמחללים בין השורות שבג"ע וב' שיושבין חזפנים כחצוהר צוהר פ' בלק. וכן בג"ע של מעלה יש ג"כ ב' דרגין ח"ם מה רב. טובך אשר לפניה ליראך זה מדרגה עליונה שבפנים. פעלת לחסוים כך נגד בני אדם וזה מדרגה השנית שהיא נגד כולם וידוע שבג"ע הוא במקום הרים כח"ם נקחק כהררי אל גי ח"ם כאן הוה. הוא ע"ז. צהר. הוא ג"ע. שבת. כן אוחן שיושבים בג"ע. לכם. הוא נגד בני אדם. רב. הוא מה רב טובך גי'. וכוון כללית בשר סיני כח"ם ועלית אחת ואהרן ואמר חשפה חמילה לבד אהרן חמילה לבד: בחרב לאחר. פי' כי חורב אינו סיני אלא בסיני נקח את החורב ובהר חורב היה עומד למשכן ששם היו ישראל חוים ואמרו חז"ל כלליתם נאמרו בסיני ופרטותי נאמרו צהר"מ ושני בערבות מואב. נמלא בערבות מואב בשני הפרטים שנאמרו בחורב. ח"ם דבר אליו בחורב לאחר. וגם במשכן היה ה' דרגין דהיינו ק"ק. ואח"מ. ופחה אח"מ. ומחנה לוי. ומחנה ישראל. וכן ישראל נחלקין למחשה. כהנים. לויים. ישראלים. גרים. עבדים. וכן בהמ"ק נחלק למחשה. ק"ק. ובין האולם ולמזבח. ועזרת כהנים. ועז"י. והיכל. וכן חזק למחנה שכינה נחלק למחשה. חיל. והר הבית. וירושלים. וא"י. וערים המוקפות מומה. וע"נ אינו נחשב בזייהם כי זה נחמד אח"כ ועיין ח"ם במס' כליס פ"א ע"ס. וכן בשר סיני נחלקו ישראל לה'. חשה ואהרן והכהנים והעם שהיו כוללן ב'. ישראל וערב רב. ואלו החמשה חיצות הם נגד ה' חיצות שאמרו לעיל הסתרת לה' אלהיו והנגלת לו: לאחר. כל לאחר שבחקרא הוא הסתלת מאמר שלאחריו כח"ם ויברך אחס אלהים לאחר פרו ורבו ומלאו וגו'. וכן מה שכחצו יודבר ה' אל חשה לאחר. דבר אל בני ישראל לאחר דהיינו שהקב"ה החמיל עם חשה מן דבר אל בני ישראל וחסה החמיל עם ישראל מן אשה כי חזרעו וכן בכל מקום. והוא חיצות הטוש עם הנשוא וכן ח"ם לעיל דבר אליו דיבר הוא החיצות ה' עם אלהיו אלא שחיצות הוא הדעת שמחבר י"ה ב"ה ולכן לא כחצו דבר אלא במחשה מחש"כ בשאר נביאים כי חשה היה בסוד הדעת ודורו היה דור דעם ולכן כחצו דבר אליו כו'. כמו שאומרים לשם יחד קב"ה כו'. שו"ה מחפסט צאדם ובארץ צב' עליון תהאין כח"ם והנגלת לו כו'. והסתרת כחצו ב"ה שפי"ד נעלם בחורב כח"ם השמים שמים לה' והארץ נקח לבני אדם שהיא נעלמת מעין כל מי ונאמר ישמחו השמים ותגל הארץ והדעת הוא מחבק. כח"ם שדעתי תסומות נבקעו ח"ם בהמ"ק ח"ם (ברכות דף ל"ג ע"א) גדול מקדש שיתן בין שתי אומות וגדולה דעם שיתנה בין שתי

אדרת דברים אליהו

שחי אוחיות וכל שיש בו דיעה כאלו נבנה בהם"ק צימיו כמשחל" (ברכו' ל"ה ע"א) יודע היה בנאלל לנרץ אוחיות ולא אמרו יודע היה אוחיות והוא עוד ספר ויקרא. ח"ס ל"ב נתיבות ל"ב אלפים שנכללו בשם הוי"ה אבל לאמר הוא חצור הוי"ה עם אלפים. לכן כאן י"א חיבות חמשה לקבל חמשה וברית יחיד חכיון בנאמנע כו' והיא בחינה ב' של תלכות שהוא כ"ע של כסא הכבוד: (ו) הכעני. זה גבול כענן של ויהי גבול הכעני: והלבנון. ח"ל כשאחם נכנסים לארץ לריכין אחס להעמיד חלק ולצנות לכס בית הבחירה שאין לבנון חלא חלק שנאמר החיה אשר בלבנון שלח כו' ואין לבנון חלא ב"ה שני והלבנון צאדיר יפול. ד"א לחם קורין אותו לבנון ע"ש שהוא מוצין עוטחיסם של ישראל: עוד הנהר הגדל כו' שופרה והולך עד שכלה כמגרפה. ד"א פרת שפרה ורבה עד שנוצרים אותו בספיות. כל הנהרות אומרים לו מפני מה אין אחס חמשה קולך כדרך שקולנו הולך. ח"ל מעשי מוכחים עלי זורעים צי זרעם נטעים צי נטיעם עולה לסלסל יומים: פט וסעו לכס ובאו גו'. פי' שהאדם הנוסע מחקום לחקום יש בזה ג' מקומות. דהיינו מן המקום שנסע והמקום שנוסע לשם הוא תכליתו והדרך שמהלך מחקום הנסיעה עד מקום שנוסע וזה שכתב כאן פט הוא מן המקום שנוסע חסם. וסעו. הוא הדרך. ובאו הוא מקום התכלית. וזהו רוח על האדם שצריך ג' דברים דהיינו עה"ז שחם נוסע. ומקום תכליתו הוא כג"ע דרך הליכתו וחממה שח"א לבא אף אחר שיקנה שלימות לג"ע עד שיחפשט חממו בגופיות ח"ש פט דהיינו שיפט מן בגופיות. וסעו. הוא דרך הליכתו. ובאו הוא מקום תכליתו. והוא הג"ע. וכן כאן בישראל. פט. הוא מזהר סיני אחר ששלמו שם כח"ש רב לכס כו' אחר לכס שיפט חסם עוד לתכלית שלמותם שהוא ארץ נחלם ח"י מפני שהכוונה הראשונה היה להוריד שכינתו וכברו של מעלה ע"י משה מן השמים והענין ג' מקומות אלו דהיינו הר סיני ואה"מ וא"י. שעד משה לא ירדה שכינה לארץ. וידוע שהעולם נחלק לג' חלקים. שמים וארץ ואדם המהדרס. וכן שלשה מקומות אלו דהיינו לעלי והנה מתחלה לא ירדה שכינה לארץ. חלא ע"י הרקיע ירדה על הר סיני ואח"כ ירדה לאה"מ חלא לא בקביעות חלא מחקום לחקום ואח"כ בא"י ירדה בקביעות ח"ש מתחלה עד שהחלך במסדו דהיינו בחקום הסיני שהוא השמים ואח"כ נרור המור דודי לי בן שדי ילין ואחר כך חשכל הכופר כו' שהוא התכלית שירדה שכינה לארץ: הר האמרי חשיב כאן עשרה מקומות שכל העולמות וכל הדרגין אין פחותין מעשר חלא חשחין לפי צמיתותם כח"ש וישנה ואת נערוחיס לטוב וכלן בארץ הוא מדרגה עליונה לכן נאמר למעלה בעבר הירדן וכלן נאמר בזה ובשפלה עטרת בעלה מקומה הראשון וחשב כאן ז' חיבות ראה למר כי יש ז' חיבות היינו הר האמרי. וכל שכיו. בערבה. בזה. ובשפלה. ובנגב. ובמחוק הים. ואחר כך ג' עליונות. ארץ הכעני הוא ארץ עילאה וכו' ואמר הנהר הגדל וכו' פרת. דעת הנמשך מכ"ע חס שכתב אל דעות ה' לכן כתוב כאן ב' פעמים נהר שבו חו"ג לכן אחר מתחלה הנהר ואחר כך נהר שהג' נכללת בזה' והגדול הוא גדולה. ופרת בצורה שחמה לתיקבא ציווי לכן נקבא נכללת בדבורא ונחשבמות צו. ובנגב ובמחוק הים. ידועים בן עד הנהר: הר האמרי ואל כל שכיו. מה שאמר הר האמרי ואח"כ אל כל שכיו שהוא כפל לשון שהאמרי היה יושב בתחלת מקום כניסחם כח"ש והאמרי יושב בזה גו' לכן אומר בתחלה הר האמרי ואח"כ אל כל שכיו שהם שאר שבעה אומות ובתוספתא (שבת פרק ו') אחר שהאמרי הוא הקסה שכולם שאדם הקסה נקרא אמרי ואדם רע נק' סדומי וכח"ש ואשמיד את האמרי אשר כגבה ארזים גבהו ומסון הוא כאלוים לכן אומר ואל כל שכיו שהאמרי היה קסה גד כולם. ובספרי דרש והביאו רש"י ז"ל שכל שכיו הם עמון ומואב ואדום מפני שהקב"ה נתן לא"ה עשרה אומות וסג' הם. קני. וקמי. וקדמוני. והם עמון. ומואב. ואדום. וקדם שחטאו במרגלים ניתנו לישראל חלא כשחטאו במרגלים נטשו שלא ליגע בזה עד לע"ל כח"ש ומחן פאחי מואב והיה אדום ירשה וכח"ש אדום ומואב חשלת ידם וצני עמון שחמנחם לכן אומר כאן הר האמרי הוא ארץ ז' אומות ומפני שהיה יושב בתחלה בכניסם לכן נקרא

אדרת דברים אליהו

נקרא על שמו ואח"כ מפרש בבר ובשפלה כו'. ואל כל שכמו הס. עומן. ומואב. ואדום: בערבה בבר ובשפלה. מפני שא"י נחלק לג' חלקים אלו כח"ס במשנה וכל שבט ושבט נחלק ג"כ לחלקים אלו וכן לע"ל יהיה לכל א' ואחד אלו בג' חלקים וכתב רש"י בערבה. זה מישור של יער. בבר. זה הר המלך. ובשפלה. זו שפלת דרום והוא לשו ספרי וכו' ואינו מובן כלל ובתחלה אפשר משנה בשביעית פרק ט' שלם ארע"ה לביעור יסודם ועבר סידון והגליל ושלם שלם ארע"ה לכל אחת ואחת. גליל העליון וגליל התחתון והעמק. מכפר חנניה ולמעלה כל שאינו חגלד שקמים הוא גליל עמון ומכפר חנניה ולמטה כל שהוא חגלד שקמים הוא גליל התחתון ותחום טבריה העמק. וביסודה הבר והשפלה ובעמק ושפלת לוד כשפלת דרום וסדר שלה כבר המלך חצית חורון ועד הים מדינה א' ופי' מכפר חנניה ולמטה ועברא הס כששפה שבגליל וביסודה הוא הבר והשפלה והעמק ושפלת לוד וסדר שלה וצית חורון פירשו המפרשי' שבו בג' שמעבר לירדן וא"ל לומר כן דכא ירושלים היה מהלך יום מן סידון ולד היה מהלך יום מירושלים ללד מערב כח"ס (בר"ה ל"א ע"ב) וצית חורון היה בג"כ במערב של גבול בנימין והיאך אפשר לומר כן שכן מעבר סידון ונראה שהמשנה לא חשיב רק יסודם וגליל אבל עבר סידון לא חשיב במשנה משום שהם מפורשי' במקרא וביאור בתוספתא וירושלמי ח"ל אחת הר שבעבר סידון חמי רש"ל אומר בגון הר מחוור וגדוד כו' וספלתו חשבון וכל ערים אשר במישור כו' ועמק ים לי צית כרן וצית נמרה כו' שנאמר ובעמק צית כרם וצית נמרה כו' עכ"ל הרי מפורש שלא חשב בלוחן שבעבר סידון אלא יסודם וגליל ויסודם היינו שבט יסודם. וגליל היינו מיוסף ואיך כח"ס (יבוסע י"ח ס') יסודם יעמוד על גבולו מעגב ויוסף חנפון כרי מיוסף ואיך נקרא לפני מלך נחשיר שבט בנימין שהם בין יסודם ובני יוסף וחשיב כאן המשנה שלשה חלקים שבעבר בנימין וס' בג"כ השלשה שבעבר יסודם ואחריו בירושלמי אחת הר שביסודה זה הר המלך. וספלתו זה שפלת דרום ועמק שלו כו' ע"ס חסו פירושו שפלת לוד שהוא משבט בנימין כח"ס (ד"ה א' ח' ב') הוא צנח את ארע"ה לוד כו' בשפלת דרום שהוא ביסודה וסדר שלה דהיינו שבט בנימין בבר המלך שביסודה וצית חורון עד הים הוא מדינה א' והוא עמק ואחריו שם ר"ס אומר לא אחרי שלם ארע"ה אלא ביסודה ושאר ארע"ה כבר המלך ממלא לר"ס מה שמלך כאן הפסוק בערבה בבר ובשפלה חסו אלא ביסודה כי בשאר ארע"ה אין ללו ל"ו מה חסו שמפרש רש"י בערבה זה עמק של יער כנ"ל ומ"ס ברש"י מישור ט"ס הוא וכן הוא בירושלמי אלא שקשה לרש"י שאמר כאן בערבה. ובמשנה קורא לה עמק אם אומר עמק של יער לכן קרא אותו כאן ערבה על שם היער ובמשנה קורא אותו עמק על שם העמק. בבר זה הר המלך כי סתם ספרי ר"ס ור"ס כל הארע"ה הם כדון הר המלך לכן אמר הר המלך כי הוא בעקרי וספלת הוא שפלת דרום שביסודה. ובגבול ובחוף הים גו' פי' שחושב ד' גבולין שבד' רחוקות א"י חסו בגבול הוא בדרום. בחוף הים. הוא ים הגדול שבמערב א"י. ארץ כנעני והלבנון. זה חורחה של א"י כח"ס ביבוסע. עד הסדר גו'. וזו גבול לפון ששם הוא ובר פרח: אשר נשבע גו' ערש"י חשל למלך שנתן לעבדו שדה במחנה ולא נחם לי אלא כמות שהיה עמד בעבד והשביחה ואמר מה בידו לא נחם לי אלא כמות שהיה. חזר ונטע כרם אחר מה בידו כו' כך כשנתן הקב"ה את הארץ לאברהם עמד והשביח שנאמר ויטע אשל צבאר שבע עמד ימק והשביח שנאמר וימק גו' עמד יעקב והשביח שנאמר ויקן את חלקת השדה גו': לחת לס. אלו באי הארץ. וארעם. אלו ציבים. אחריכם. אלו שכבשו דוד וירבעם. ד"ל לחת לס. אלו עולי צבל. וארעם. אלו ציבים. אחריכם. לימות המשיח:

(א) ראה נתתי גו'. פי' כשהקב"ה פוקד על אומה להכניע אותה מכניע השר ממלכה חס סכרבה אותו לכן אמר ראה נתתי גו' ואין חסר לכם כלום אלא צאו ורשו. ומ"ס ממלכה לפני מחנה נתתי. ואח"כ צאו ורשו לפני ירושה. מפני שיעקר מה שנתן לכם א"י הים ומחנה האבות כח"ס נפרסם עקב לא בלדקחך גו' ולמטה הקים את סדנך אשר נשבע ס' לאבתיך וגו'

אדרת דברים אליהו

אך חפני שבעת האבות לא היה להקב"ה ליתן להם דווקא אלא חפני שכם היו דור דעה לכן
אחר נחתי לשון מחנה מה שנתן להם דווקא. בלא ורשו. לשון ירושה שהעיקר הוא חפני שבעת
האבות: לאבחים ג'. לפי פשוטו לאבחים הוא כולל. לאברהם כ'. הוא הפרט: לחם להם.
דהיינו לאבות: ולרעם אחריהם. הם אחים שיירשו. והענין בפרטות לאבחים הם השבטים
כח"ם בספרי שבעות מוטות אומר סלה כי לאבות נתן לכל א' לבדו כל הארץ ולה"ב שבעים
נתן הארץ לכולם ביחד כח"ם ב' ויחי: לתת להם. אלו עולי מצרים שחלקו להם משה ויהושע
לם' רבוא חלקים: ולרעם. אלו עולי בבל שחלקם עזרא. אחריהם. זה לעתיד לבוא כח"ם ויהי
באחרית הימים שיחלקם הקב"ה בעלמו. והם כל א' בחינה לעצמו. וכמו שהארץ בכללה ז' ארצות
כח"ם ברים ירמיה ומפורשות בזוהר במעשה בראשית. כן היא נחלקת ל' בחינות וס' כו' ארצות
שכחוצ ב' עקב. וכן ארץ עילאה כלול שבע ארצות ושבע היכלין אברהם נטל כו' כח"ם בזוהר
פ' בראשית ופ' פקודי. וכן בזה"ק אע"פ שס' עשר קדושות כן כללין שבע כמו הסיכלין
שס' עשר וכן וכללין שבע. ומסוימין במחית שבע. וכן ק"ק. ויכל. ואולם. וענ"י. וענ"י.
וכחיל. וס' הכית: לאבחים לאברהם ג'. שהשבעים כן מסוימין עד האבות כח"ם
בחוקים וקרא זה אל זה הוא ג' שכן ו"ב וכן האבות והשבטים וס' שוסף הוא מול ו"ב דכול
כל ו"ב והוא מול דב' תלוי ב' חיי וקומו לכן ה"ג הם אינם אלא ו"ב כח"ם ו"ב מחומין לעילא
ו"ב מחומין לתתא לכן בחדש השביעי נפתח ו"ג חרעין שס' ח"ט חרעין וכח"ם כי ביום הזה
יפטר כו' וקוט' של ו"ד הוא שער ה' המושלים ל' חרעין כח"ם בחיקוי' סוף חיקון כ"ב: (ט)
בעת ההוא. לפי פשוטו היה בשנה השנייה לאחרי חורבן בית ראשון כח"ם ויחל משה
ג' וילך לו אל ארצו ח"ם פנו וסעו להם ויחיה זאת ג' בעת ההיא: לאחר. הוא התחל
המאמר כח"ם וכן בכל חוקים: שאל אחסם. הוא הכלל. מה שחצו למטה טרחם ומחאסם ג'.
והוא כוס של ברכה דלחסידי' בימונה כח"ם בכל לבבך וכל נפשך וכו' הדברים כו' וכח"ם
(פסחים ק"ז ע"ב) יכול יהא מחתמן בזמן ח"ל ויהי ברכה כך מחתמן כו': בעת ההוא. גת
אבא. הסוא. הוא פרטיה האבא לבדו: בעת ההוא. ב' אורות יי אור ויהי אור סוד הדעת.
פס ולשן. דרוס ופנן. עמוד אש וענ. ארץ הוא שם בראשון שכולל כל השבע שחמיו. שין
הוא מחתמן. וענן בלחמנו. לכן ה' אור מן החשבוני שהוא שורש להם. והוא עשרה וזוה"ק דלח"א
לכן נח' עשרה פעמים בעת ההיא והעשייה הוא ואחריה אל ה' בעת ההוא: שאל אחסם.
שאל הוא אשל שלם. אחסם. הוא אילן שלם. כי אשל הוא אילן: שבע כחות של דיקים בג"ע
זו למעלה מו. כת ראשונה אך דיקים יודו ג'. כת שניה אשרי חבמר וחקרב ג' במרמי
ססופק ג'. כת שלישית אשרי יסבי ביהך. כת רביעית מי יגור ג'. כת חמישית מי יסן
ג'. כת ששית מי יעלה ג'. כת שביעית מי יקום ג'. רשבי' אומר לשבע שמחות פיהם של
דיקים דומים לעמוד לבא. לחמה. ללבה. של יפה כלבה ברה כחמה. לרקיע. לכוכבים של'
ובחמלים חסירו ג'. לברקים של' בברקים ירוע. לשמים שנאמר למעלה על שמים ג'.
למדת בית המקדש. של' ושם יזחם עליה א' חמין הגלגל וא' מחמאל: (י) כוכבי השמים
לרב ג'. פי' שלעמן רוב אחס כוכבי שמים אבל לעמן חמין שכיני כוכבים א"ל שהכוכבים הם
רבים מאוד אלא לעמן רוב בלבד כמו שהכוכבים רבים כן אחס רבים אבל בספרי דרש ברה
אחסם ובגדיל אחסם וסרי אחסם כו' כח"ם רש"י: והכנס היום. הכנס קיימים כיום כחמה וכו'
מכאן אמרו ז' כחות של דיקים וס' זה ידוע שהכל וכללין שבע וכן בג"ע כח"ם שבע שמחות
ואמרו ח"ם שבע אלא שבע. ח' היכלין המחוקקין לדיקים וכן הארץ וכללת ב'. וכן ח"י וכל
ב' כחמאר. וכן הטובה נחלק א' כח"ם ארץ חטה ג'. וחלקים שם לה' ולב' כח"ם ארץ חטה
ג' ארץ זית ג' והוא סוד הסב כל ופרט. וכן בטהבת המדות סו' ס' לבד וב' לבד. ובסדוקס
סו' ביחד וכן בדיקת מחנה וכללין בשמי השמים. וב' כלל השמים שס' כלל הארץ. וכן
כאן ס' שמחות בשמי וב' בארץ ובשמים מחבר' בן שביעי למחית כמו בדיקת בן שמי בשמים
לשמים

אדרת דרים אליהו

לחיים. חית שמן. אוכל ומשקה. וכן כלן מותרת בזה"ק עד זית שמן וכו' וב"ב מחבר שמי' וארץ. כח"ס (כחציות ה' ע"א) גדולי מעשה דיקי' יותר משמי' וארץ של' אף ידי יסדס ארץ וימי טפחה שמים. ובמקדס ואחר מקדס ה' כונו ידך פי' שהכל מה שכונו ידך שגרא' שכו' הם עושים ולא היו עושים כלל כח"ס בראון וכן בזה"מ"ק אכן שלמה מסע נכנס שסס מרימים את האבן אבל לא היו כהם מרימים אלא שנתן הס"י כח וסרים את יס. וכו' שאמר ידך כונו אוחס. וכו' נרות הם עד ז' כוכבי הרקיע. ושמים הם בראך עממה לפי שסס סיפיים שבארץ לכן המשיג כנסת ישראל לשישנה וכח"ס כששנה בין החומים בן רעיתי בין הכנסת (ס"פ ח') והגדיל בכנסת בזה מן האומות מאד שאין גרוע מן החומים ואין יפה משמי' ח"ס כאן הרבה וגו' והנה אמרו במדרש יכול שיש בהן פסילות ח"ל מותרת זהב כולם וכו' א' כל יפה רעיתי וגו' ח"ס כאן אחסס ר"ל כלל ישראל וימה אוחס לברק' בזריותם שזו מעלת העליונים שסס זריות במלחמתם מאד. כח"ס (איוצ ל"ח ל"ה) החשלה ברכים וילכו ויאמרו לך הנו חסו והנסס. דומין למחש כח"ס סיוס. דומין לככבים כח"ס כוכבי. ולרקיע כח"ס השמים. וללגנה כי עיקר מעלת הלגנה כשהיא הולכת ורבה כמו שמשלה מלכות בית דוד לה כידוע שהולכן ומרדין עד שלמה. ח"ס כאן לרצ: והנה יש בישראל ז' כחיות. א' בעלי חיות. ב' היושבים בבתי מדרשות כל ימיהם. ג' היושבים בבתי כנסיות ועוסקים בחפלה כח"ס מה טובו אהליך יעקב משנחמד ישראל. ד' הקובעים דירתן בא"י. ה' היושבים בירושלים כח"ס חז"ל (סוף כחציות) הכל מעלין כו'. ו' היושבים בבהר הבית ובחיל שהוא מחנה ליהו. הו' הם אוחס שבמחנה שכינס דסינו מעשרה ולפנים. והג' מחנות נגד כהנים ולוים וישראלים ח"ס בספרי כח הראשונה אף לדיקים יודו לשחק ישבו ישרים כו' ואחר לדיקים וישרים לשמים ולבריות כח"ס אמרו דיק כי טוב כו' ב' אשרי יושבי ביתך הם היושבים בבתי מדרשות. ג' אשרי תבחר ותקרב ישכן חלריך הם היושבים בבתי כנסיות שנקראו חלרים. ובתי מדרשות נקראו בתים כח"ס ברעיא מהימנא פ' בבהר. ד' מי יגור באהלך הוא בא"י. ה' מי ישכון בבהר קדשך זה ירושלים כח"ס בהר הטוב הזה והלגנן. ו' מי יעלה בבהר ה' זה הר הבית כח"ס לבו ונעלה אל הר ה'. ז' זה מחנה שכינס שזו מקדס ואחר ח"ס מי יקום במקדס קדשו ושסס הם קבועים בביתם וא"י וכמשח"ל (ברכות ח' ע"א) אחר לר"י איכא סני בבבל חמה ואחר לחמן ירבו יומים וימי בניכם על האדמה הוא דכחיב כיון דאמרי ליה דמקדמי ומחשכי לבי כמחא אחר לבי דאחי לכו. ר"ל שקדושת בכה"ל ובסמ"ד הוא כקדושת א"י וכאחז"ל (מגלה כ"ט ע"א) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שיקבצו בא"י שגאמר ואחי להם למקדס מעט. והשביעית הם אוחס שבמין ומשוטטין בראך ורודפין אחר החטות חמדי וכן עד הארץ לכן נקר' עם הארץ כח"ס חז"ל ששצבילס הארץ עומד' ועתידין לירש הארץ. והנה סב' סס ח"ס המחבר' שמים וארץ כח"ס אס לא בריית יומס וילול חוקות שמים וארץ לא שמת. וכחיב ונחתי שלום בראך ח"ס ח"ס מרבים שלום בעולם שהשלום הוא בשמים כח"ס עושם שלום במרומוי אבל לע"ל יהיה שלום בראך ח"ס לא ירעו ולא ישיחיתו גו' וגר אצל עם כבם חסו בהכרס ונחתי שלום בראך ח"ס חז"ל ששלום הוא כלל הכל כח"ס כי כל בשמים ובארץ כללל דכולל. ואח"כ חלריך בתי כנסיות והוא אש גבה כח"ס (ברעיא מהימנא פ' כי תלל) וסס ז' דרגין מלמטה כסדר ות"ת הוא כלל הכל כח"ס ות"ת כנגד כולם כו' כמו שכחתי למעלה: ה' אלהיכם כו' ערש"י. משל לחלק שסיה לו נכסים הרבה והיה לו בן קטן והיה לרך לגאח למדינת סיס. אחר אס מניח אמי את הנכסים לבני הקטן ילך ויבצו. העמיד אפטרופוס עד שיגדיל. משבגדיל. אחר כבן חן לי הנכסים עמד ונתן לו משלו כדי פרנסתו. אחר לו כל מה שנחתי לך לא נחתי אלא משלי. ומה שסיה לך אבדך כרי הוא שמור. כך אחר מחס וכו' עיין רש"י: (י"א) יסך עליכם כסס אלקי פעמים. הוא ברכס שאין עוד אחריס כח"ס דבגנים קיימין שיתין רבוא על עורין סניאין ואחר שאילו זכו היו בימינן ימות המשיח. חסו א' זעירל דיקרל שנטלו ולא שחיתו אלא א' מי אלק: כסס. שסיו לדיקים כולם כמותס דור דעס כח"ס בספרי

אדרת דברים אליהו

הכו השלמות האחרון. ואמרו בספרי זו משלי. וכוה עמין נפלא כח"ס אשה אל אחותה גו' בגינה קיימין כו' דעליה אחמר דור הולך כו' ועליה אחמר כו' דאחפשוותא כו' ואילו זכו סיה בימינן ימות המשיח שלימות האחרון וסיה בזה"ק מן השמים וכל שלימות האחרון שאין אחריה עוד כח"ס אחה הסלות להראות את עבדך שבימיו סיהה החמלה כח"ס בזוכר. וביקש שיהיה בימיו גם הסלמה וכו' אעברה נא ואראה כו' אבל ישראל לא היו ראויין לכך ח"ס ויחטבר ס' כי למענכם כו'. והוה הצרכה בכמות. שסם דרגא שזכה למדת בינה שמשם הוא המספר כח"ס מי מנה עפר יעקב ומספר גו' זה שארז"ל זהו משלי. אבל ויבדך אחכס הוא דדרגא דמכחס כח"ס ברכה זו מכחס וכח"ס מאן אחר עיקר ברכה מומך דבני כו' מחתך דכל ברכאין כמישין אחר ר' אצבו הכל נתן אבל שמו הגדול לא נתן ולא אחיף לאחרן דכחבזי חיי ס' לבדי. מלמד דסם זה לא נתן לשום נברא ח"ס ויבדך אחכס הוא לבדו שט"כ הוא משלי. וסב' פסוקין בן ס' דרגין כסדר מלמטה למעלה שהם כלל העולמו' שהק"צה מנהיג כולם וכח"ס אלל אליהו ס' הוא האללים. ס' הוא האללים לתתא ס' הוא האללים לעילא מפני שהיו יודעין שהסם הוא האללים לעילא. אבל בזה לא היו יודעים שה' הוא האללים לתתא שהיו סוברים שהם ככל האמונות והם לא ידעו שלקך נקרא אללי ישראל מפני שהוא על ישראל ביחוד ח"ס ואחכס לקח גו' ולקך נקרא אללי ישראל אף שהוא שליט בכל העולם ונקרא אללי אבות מלמעלה וכח"ס האבות בן סן המרכבה כו' ח"ס זה אלי ואניוהו אללי אבי כו'. וכעגון אחר ד' דברים הרבה אחכס. בדרך. ככוכבי השמים. בשמים. יסף עליכם. דרגא דמשה. ויבדך כו'. לכן הוא בפסוק א' ט' חיצות ובפסוק ב' י"ג שלמטה הוא ט' תקוים ולמעלה הוא י"ג סוד טעמים ונקוד' וכד אחסורא עלאי בתתאי הם כ"ב עד כ"ב אחיון והם כלל כל הצרכות: כאשר דבר לכם. כחול ימים. וכלמח אדמה. ודגני הים. וככוכבי השמים לרב: כאשר דבר לכם. וסיון דבר ע"י ג' אבות שלל אחד צידק את זרעם. ה' פעמים תצרכו פ' במקתי פ' כי תבוא ופ' שאו ופ' בלק וסם ואמרו הצרכות כולן עד כל השבעה צרכות מפורשות בלשון ברכה שהיא הסביעית הכוללת כולם. וסם זי"ן צרכות נגד שבע שמחות דלעיל. ועוד ים ברכה א' ב' נצבים והיא לימות המשיח וכח"ס וסיה באתריה ימים. והוא חוספת ברכה על הגלות אשר סבלו. והוה שאחז"ל כינור של בזה"ק סיה של שבע ימים ושל משיח של שמונה ימים שנאמר למנחם על השמינית: והוא נגד שמיני עשרת כח"ס עשרת תהיה לכם מכל השבעים אומות והוא פר אחד כו' משל למלך כו' שאז יבאו ישראל גוי א' בדרך שנה' הן עם לבדד ישכון וגו': (ויצ) וריבכם. סיה א' מוציא סלע בשביל ליטול שמים. שמים בשביל ליטול שלום: איכה אשא לבדי טרמכם ומשאכם וריבכם. סנה מקודם אבאר פרשה א' והוא בפרשת יתרו. מדוע אחה יושב יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בקר עד ערצ. הקשה לו ג' דברים. א' מדוע אחה יושב לבדך. ואין איש אחד לסייעך. ב' שכל העם נצבים. וסב' שטעוידים מן בקר עד ערצ. שהם ג' דברים קשים והסב' לו ג' דברים וסדריה ס' הם נחלקין לג'. א' החורה ומותא. ב' בין אדם לחבירו. ג' דרכי עבודה שהם והמוסר כח"ס בזוכר כל פולחנא דלית בה דחילו ורחימא כו' וכל אורייתא דלית בה דחילו ורחימא כו' אע"פ שהחורה והמותא ענשם אסובים וטובים לפני ס' מאד כח"ס לעולם יעסוק אדם כו' מ"מ שלמות העבודה בדרכי ס' הוא דחילו ורחימו כח"ס חז"ל (פסחים ט"ן ע"ב) רבא רמי כחבז כי גדול עד שמים וגו'. ואמרו אורוך ימים בימינך וגו' וכח"ס כי נר מלוא וחורה אור ודרך חיים כו' והן נכללין ב' דברים שהם כלל כולם נגד ס' מומיני חורה. ופרטים הם רבים מאד וע"ז נאמר קדשים תהיו עיין בדרבנן' שם וגם שאריך לכל א' וא' פרטים רבים ח"ס משה לחותנו ג' דברים. א' כי יבא אלי העם לדרש אללים. שדעו כל א' הכללים ופרטים ופרטי פרטיהם של כל אחד וא'. ונגד סב' שבין אדם לחבירו. אחר כי יבא' לסם דבר בא אלי ופגפתי וגו'. וכנגד סג' אחר והדעתי את סקי האללים ואת תורתיו. ודרכי העבודה והמוסר של כל א' וא' לא נגלה אלא לחסה מפי סש"י. מפני שזה תלמי

אדרת דברים אליהו

בגלג' ו' יראה לבג. ח"ט לדרש אלהים שהיא מושב את האלהים בדברו עם כל א' וא' לחקן דרבי. וכן בגלגל ע"פ ה' יתנו וע"פ ה' יסעו. את חשמת ה' שמו ע"פ ה' ביד משה. ולכן נקראו דור דעם שהיו ידעין ה'. ושלמה היה משיג בחכמתו ג"כ כמשה בח"ט כי חכמת אלהים בקרבו. (תנחומא) ידע ה' היה שלמה לחקק את החורמין שהוא הדרך הרע ומר מוכן כח"ט ועבדו את אלהים אחרים כו' ואמרו (בינה כ"ה ע"ב) הלאי שיעשוי בני כחורמוס הזה כו'. לפי שפס"ז נכלל בשבע הבליס שהם ז' מדות שהעולם מחנכג בכן והעולם להוסיס אחרים ח"ט כחורמוס הזה כו' וכן ז' כוכבים שאל"ה עובדין אוחס. ולפי שהחורה הוא יחד שהכל חלוי זה לפיכך אמר משה והדעתי באחרונה וכח"ט אז חתעט והרכבתיך והכלתתיך וגו'. ויחמר חתן משה אליו וגו'. הסיבו על כל הג' דברים. על המשפטים. אמר נל חבל גם אחס וגו' שלא חוכל לשפוט לכל אחד. גם העם. שלא יוכלו להחמין אחד על משפט חבירו. ואמר גם כמו שאמרו במילתא אעפ"י שחטול עוקר אהרן ומור כו'. ועל מה שאמר שגריך לדרוש אלהים אמר כי כבד מוחר הדבר. פי' כי לדרוש אלהים אי אפשר זולתך. חכו כי כבד מוחר לדרוש מה' על כל א' וא'. ע"כ תראה שהיו שופטים בלחך. כי כבד יס לך דבר כבד מואר שאל"ה בלחך. ועל והדעתי את חקי אלהים אמר לא חוכל עשהו לבדך אלא חקם לך מסייעין כח"ט חז"ל (עירובין י"ד ע"ב) נכנס אהרן ושה לו משה פרקו כו'. ואמר עוד ג' דברים. על המשפטים שאפשר בלחך חמזה שופטים אחרים. ועל דרך עבודה הסס שאל"ה בלחך הקל מעליך כי כבד מוחר הדבר. ועל החורה והמטת אמר שלא חתעט לבדך אלא כח"ט חז"ל (סס) נכנס אהרן כו'. והוא אומרו. היה אחס לעם מול האלהי. פי' מה שהס לריכין לאלהים חס אלא חזלעדיך היה אחס בעלמך. ועל החורה אמר והדעת להס החורה והמטת. ועל המשפטי' אמר ואחס חמזה ושפטו בכל עת. ומאמר יתרו היה אחס לעם וגו' את החקים וגו' והדעת שהס ג' דברים כולן וכללן בדברי משה. שהוא והדעתי את חקי אלהים ואת חורתי. את פי' עס. שהס חב"ד. וכולן וכללן בדעת ח"ט והדעתי אבל יתרו אמר בפרטות ועד וכלל ג"כ ב' דברים סכן חו"ג את ואת (כח"ט בזכר פ' בא) את ימינא ואת שמאלא וכן א'. וכל ג"ד נחשבים כאחת ואתה חמזה וגו'. את החקים סוד חכמה לכן הס נעלמים מואר. והחורה. הוא בינה. כח"ט ואל חטוס חורה אמך אימא דאורייתא. והדעת להס. זה הדעת שכולל י"ב דברים. י"ב שבטי יס. י"ב חמומין. ב' חולקין ב' אחסנתין שכל א' כולל חמשה. וחז"ל כנגד ב' חולקין שאמר את החקים ואת החורה. וכנגד עשרה דלעיל אמר כאן עשרה דברים שכולין בחמשה. והדעת להס את וגו' כח"ט בגמרא והדעת להס. זה בית מייסס. את הדרך. זו במילות חסדים. ילכו. זה ביקור חולים. זה. זו קבורה. ואת המעשה. זה הדין. אשר יעשון. לפנים משרת הדין ופרס"י (בב"ק ק' ע"א) בית מייסס זו ח"ת והקשו עליו שכבד נאמר את החקים ואת החורה (ובב"מ ל' ע"ב) פי' זו אומנות וגם זה קשה להולמו והאיך אפשר שיהיה זה קדוש לכל אבל עיקר הוא על חיים האמתיים כח"ט ודרך חיים חוכמת מוסר על הפרטי פרטים. ואמר כי יהיה להס דבר בא אלי כל אשר ידע גע לבגו. אבל כללי דרכי מייסס הדיעס לכל ישראל. את החקים עד נר מוטס. ואת החורה נגד חורה אור. כח"ט ה' בחכמה יסר ארץ כוס שמס בחכמה. וכנגד דרך חיים אמר והדעת להס זה בית מייסס. את קדקד וגו' ואת המעשה וגו' הס חו"ג. כח"ט למעלה לכן אמרו את הדרך כו' זה ג"מ. ואת המעשה זה משפטים. את הדרך כח"ט והלכת בדרכיו מה הוא רחוס ומחן כו' חסו ג"מ. ילכו זה ביקור חולים מפני שכלל המטת שהליכס אינה חכלית המטת. אבל כאן שהליכס בעמזה היא המטת. זה. זו קבורה כח"ט (כתובות ח"ב ע"א ח"ק כ"ח ע"ב) באשר הוא סוף כל אדם והמי יתן אל לבו דיל דלונ' כו'. את המעשה זה הדין. אשר יעשון זה לפנים משרת הדין. לפי שהמשפט חלוי בדין לפי מה שעיניו רואות. אבל לפנים משרת הדין אינו חלוי בדין אלא בצעלי דייס אס ידע. אס אמר אשר יעשון. ואע"פ שהס חמשה הס עשרה שכל א' כולל ב' דברים. חו"ג. כי הדרך חיים הס ב' דברים אעפ"י שהס דרכי ה'. כלל בכן ג"כ איך לסתכג עם הכריות. כח"ט ומא

אדרת דברים אליהו

מן תוכל טוב בעמי אלסים ואדם וכו' אדרת כח"ס (ירמיה כ"ב י"ז) הלא הוא אדרת אהרן.
 את אדרת זו ג"ח לעניים ולעשירים כמו אדרת אהרן לעניים ואף לעשירים. ילכו זה בקור
 מולים. זה א קבורה וכו' ג"ח למים ולמחים. את אדרת ילכו זה הוא בין בגופו בין במחש
 כי את אדרת הוא במחש. ילכו זה. בגופו ח"ס (סוכה ח"ט ע"ב) גדולה ג"ח מן אדרת ג'
 דברים. שם במחש חס בין בגופו ובין במחש. ואדרת לעניים וג"ח בין לעניים ובין לעשירים.
 ואדרת למים וג"ח בין למים ובין למחים וכן כללים של ג"ח. ואת המעשה זה אדרת. שם
 דיין בין. א' דיין מחש. ב' דיין קסוח. חס ואת המעשה. אשר יעשה למים מחש אדרת
 הוא ג"ח שים. א' חס שטחין רוב העולם. וא' חס שניחודי סגולה לדיקים שדור. ח"ס בגמרא
 (ב"מ פ"ג ע"א) רבם בב"ח חזרו ליה הכו שקולא חזיתא דחמרא שקול גלימיהו אתו לרב א"ל
 כו לכו גלימיהו א"ל דינא הכי א"ל אין לחמן חלק בדרך טובים ויכו לכו גלימיהו א"ל עמי אס
 וטרחין כולא יומא וכפיין וליח לן חידא למיכל. א"ל זיל כו לכו אגרימיהו א"ל דינא הכי א"ל אין וטרחין
 לדיקים חמור. אדרת ראשון כיה רק דרך טובים שחל להם הזיקו אהל ליתן להם שחר על שפסידו
 לו וכו' לדיקים יחיד סגולה. ואס אדרת חמלה דרך ובגי לדיקים אדרת ארם שלשן ארם הוא
 ליחיד סגולה כח"ס בוסר ע"פ ואורח לדיקים כאור עה (חש"ל ד' י"ח) ואלו כו' את אדרת
 ואת וגו' הס חו"ג. כי אדרת סוכה לעשות אדרת ומשפט וכו"ס לעשות אדרת ומשפט. וכ"כ
 באדרת כי ידעתי לחמן אשר יטע את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' לעשות אדרת
 ומשפט. כי ידעתי פ' שגחיו לו דעת כח"ס ואדרת להם. כדי לעשות אדרת ומשפט וכו' את
 ואת כאור כח"ס. חס דרך ה'. ואדרת ואס חמס ופסו כול עה כו' וכו' פועל למשפטים.
 ולסודיעם את החורח. אדרת וסכל מעליך שהוא טורח מרובה ללמוד עם כל בעם ח"ס וסכל
 דלעיל. ועל השלישית שהוא נרץ להביא את הדברים לאלסים אדרת ושאול אדרת ח"ס כח"ס
 אסא לבדי טרחם ומשפטים וריבם הס ג' דברי' דלעיל טרח' הוא ח"ס וסכל מעליך לטורח
 לבדו ללמוד עם כולם. ומשפטים. הוא ושאול אדרת וסם הדברים אשר נרץ להביא לפי האלסים.
 וריבם. הס המשפטים כח"ס לא חוכל עשהו לבדך: ואדרת אסא. הוא כוס של ברכה דלחסינא
 בימינא דלעיל: (יג) כו' להם. אין כו' אלא לשן ענה שג' סכס נחמכח לו: אגסים כו'
 עין רש"י: כו' להם אגסים חמס ונגים וידעים. אלה כו' הס כלל העולם שסם חס"ד
 ובשששן נברא העולם כח"ס (חש"ל ג' י"ט) ה' נחמכח יסד ארץ וגו' ובסן נעשה כחמס כח"ס
 ואחל אתו רוח אלסים נחמכח וגו' וכן כחמקש כח"ס (מ"א ז' י"ד) ויחל את כחמכח וגו'
 ושלשן נתן ליוסף כח"ס אחרי הדיע אלסים אחרך את כל זאת אין עבון וחמס וגו' וכן לשלש
 (מ"א כ' ט') ויתן אלסים חמכח לשלש ונחמכח סכס חסד וגו' ורמז לב הוא אדרת. לסכל
 את רוב אדרת כח"ס (חש"ל כ"ס ג') שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר וכן כח"ס
 (דניאל א' ד'). ילדים וגו' ומשכילים בכל חמכח וידעו דעת וחביני מדע. ואגסים הוא חמלה
 כפ"ע ססם לדיקים כח"ס כספרי אגסים כסופים ר"ל לדיקים גדולים וסם נקראים כעלי חמלה
 ח"ס נחמכח ובחמכח ובדעת ובכל מלכס. ואדרת שאלה כו' הס כוללן כל חמלה מרכס
 וחמלה כחמלה. חמלה כחמלה כח"ס ויכל אלסים וגו' מכל מלככחו אשר עשה חסו ובכל מלכס
 נחמכח ובחמכח ובדעת. חסו חמלה מרכס כח"ס ולא נחמכח מרכס ביחיד אכ"כ ססם
 חסם ומזין מדעתו. וכן כל אסם הוא לדיק גדול כח"ס כו"ס ח"ס נחמכח אסם הוא לדיק גדול
 כדורו. וכן אדרת דוד לאבגר (ש"א כ"ו ט"ו) הלא אסם אדרת וחי כח"ס בישראל. וכס"א (חש"ל
 ח' ד') אגסים אגסים אקרא וקולי אל בני אדם. ואלה כו' דרגין אדרת אגור בן יקא כעמחמח
 סכס נעדר מכולם כח"ס (חש"ל ז' ב') כי בער אגני מלכים. ולא בינת אדם לי. ולא לחדתי
 חמלה. דעת קדושים אדרת. ואדרת נחמכח כי בער אגני מלכים זה נח. דכח"ס נח אסם לדיק
 חמס וגו'. וכעד ד' אלה אדרת ד' פעמים מי ענה כו' עטל אלה כו' קייחין ד' יסדות כעולם
 כח"ס כס"י שמים נברא מלם כו' ר"ל מי חסל ככולם וכו'. וכן אדרת בוסר פ' יחזי ססם ד'
 קפח

אדרת דברים אליהו

קטורי עולמא ואף על פי כן אלה ה' וכללן ב' כח"ס תחלת המחשבה סוף המעשה כחמות
 במחן חרבה ב' דליטין חד. חסו שאמרו במדרש אלו זי"ן מדות שאמרו במשה כו' ג' כאן ד'
 ב' יתרו אנשי חיל וגו'. שהמעשה כולל ד' דברים תורה. ועבודה. ואהבה. ויראה (וכח"ס ב'
 טא ב'ר"מ) אנשי חיל הם בעלי אהבה וכח"ס בחקוים כח"ס ימין ה' עושה חיל. ואהבה עולם
 אהבה ע"כ משתדך חסד. אהבו את ה' כל חסידיו. וכן איש ואשת חיל. יראי אלהים הם
 בעלי יראה. אנשי אמת אלו בעלי תורה כח"ס (משלי כ"ג כ"ג) אמת קנה ואל תמכר. חורח
 אמת היחה צפיו (מלאכי ב' ו'). שני בנע אילין הנהן דעלמא וסם בעלי העבודה. וכח"ס
 שהעבודה לא יתכן אלא אחר שהיית תאווה והנאות דעלמא. ונע הוא הנאה כח"ס מה נע
 וכח"ס חסדו כנף השדה דכל דעבדן לגרמיהו עבדן וכנגד אהבה ויראה הן מוטע עשה ומטע
 לית. וכלל דכולא הוא מעשה. וכלל כאן ה' דרגין. הכל במלת אנשים שאנשי הם דיקי
 וכסופים וסם כלל כולם. כי ה' שמואן כאן הם במחשבה. וה' הוא במעשה כח"ס ובכל מלאכה
 וגו'. ומ"ס רש"י כאן על החמים כסופים ט"ס הוא וז"ל על אנשי דיקי' כסופים וכן הוא
 בספרי. אנשי' וכי חננה על דעתך נשים אלא מה ח"ל אנשי' ותיקים כסופים: חמיו. זה
 שאל אריום את ר"י כו' אהבו חכם זה המקיים תלמודו ומה בין חמיו לנביו' כו'. ואלו ז'
 דברים שאמרו בספרי בפרטן הם ח' ד' כאן ד' ב' יתרו דלעיל וכנגדן אחר ואשימם בראשכם
 ד' ראשים וסם שרי אלפים כו'. כנגד סם של י"ב ג' פעמים ד': וידעים. הם ב' כח"ס אל דעות
 ה'. וסם י"ג ועללן בעשרה כי הדעת מחפשת בנ"ה כדוע וד' ראשים הם ב"ע כתר מלכות
 ד' בחים שבתפילין שכולל ד' מוחין עילאין חב"ד עילאי וסם חרות על הלימות. לכן כן ב' שימין
 בתפילין וכל השימין שבתפילין דקתך כהררי אל הם חורה ומטות. והוא אל דעות ה'. חסו
 ודקתך אלהי' עד חרס כ"ע. וסם עשר דרגין שברים חקוים מלכי' דיקים כו' ראשי אלפי
 ישראל: לשבטים. לא קאי אידועים בלבד אלא על כל ה' דברים שיהא מכל שבט שבט וכנגד
 ג' אלו אחר הבו לכם סהם נגד ג' הבו כח"ס מוחין שאומרים אבות שאמר הבו לה' בני אלים.
 ומוחין שאומרים גבורות שנאמר הבו לה' כבוד ועמ' ומוחין שאומרים קדושת השם שנאמר הבו לה'
 כבוד שמו השמחו כו'. וידוע שה' ברכות ראשונות הם כנגד ג"ר. וסם כנגד י"ג פעמים י"ג
 חקוים דאדרת י"ג חיוורי וי"ג קאי בשערה כו' ואעפ"י שכן למעלה באהבה הן למטה באהבה
 כי הסמרת הוא לה' אלהינו כי ביה ה' נור עולמים כח"ס בחקוים כ"ב: הבו לכם. אין הבו
 אלא לשון ענה שנא' הנה נתחכמה: אנשים וגו' ערש"י: (יד) טוב הדבר. הוא במחשבה. אשר
 דברת. הוא בדיבור. לעשות. הוא במעשה. והוא כנגד ג' שמות שאמרו (בחקוים בחקוין ע')
 והוא דיבור ומחשבה ומעשה. והוא כלל החורה כח"ס צפיד ובלבד לעשות: (טו) ואקח את
 ראשי שבטים אנשים חכמים וידעים ואחן אותם ראשים עליכם. ולא אחר נבונים מפני
 שהם וכללים בכלל חכמים כח"ס צוהר שהם ריעים דלא מחפרשין. וכן אחר ב' יתרו ויבחר
 חסה אנשי חיל מכל ישראל וגו' כלם בימיא שימין כלל דכולהו. וכלל דמלחא כי כל דבר
 שחתר ושונה אחרו. בפעם שמה אומר אותו בכלל ולא בפרט וכח"ס וירדו בדגת הים וגו'. ורדו
 בדגת הים ובכל חיה וגו' וכן הוא בהרבה מקומות ובספרי ובגמ' אמרו (עירובין ק') ע"כ מדרים
 כ' ע"כ) שנבונים לא מנא כדאמרינן דאילו צדירו של משה כתיב הבו לכם אנשים חכמים ונבנים
 וגו' וכתיב ואקח את ראשי שבטים אנשים חכמים וגו' ואלו גבי לאה כתיב וחנא לאה כי שר
 שברחין וגו' וכתיב ומני יששכר כו' והוא תמוה וכי מני יששכר לא היו צדורו של משה. אלא
 ספירוס הוא כך שכל המעלות היו בכלם שהם ע"ח אלף ושם מואת ראשים והיה בכל ח' וא'
 כל המעלות מן מנבונים שבמעט מוקתאם לא היה נבונים ובני יששכר כתיב ראשים כו' שכולם
 היו ידעני ציה חסו שאמרו אפילו צדורו של משה שהיו דור דעה ואין כמותן בכל הדורות חסר
 מעט מן המעט נבונים: ואחן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מואת ושרי חמשים ושרי
 עשרות וסערים לשבטים'. וסערים לשבטים. לא קאי על השרים אלא על הראשים. ראשים

ושערים

אדרת דרים אליהו צא

והטורים לשבטכם. שג' ראשונים היו ראשים. ושרי עשרות היו שוטרים ודיינים. אבל הטיקס
 שהם היו לשוטרים וכו"ס זכ' נבנים ראשיים שבטכם זקיקים וטורים חטפ"י שבגמרא חושב
 אותן כולם לדייני ישראל כח"ס ושפטו בכל עת ח"מ כל אחד היה לו טיקס החמטת לבדו. ויש
 לחשוב כאן בפסוק למה היו לריבין שרי חמשים ב' למאס. והענין שר' מנסיגים היו לישראל.
 שופטים. וטורים. שופטים כן שדין והטורים הם כרמים בעם לקיים הפסק ועוד היו עליהם
 ראשים שהם היו מנסיגים את ישראל בכל דבר לנצח ולבוא. ועוד היה זקיקם הלוואים חורב.
 חס הסדר שרי האלפים. היו מנסיגים את העם והיו ראשים ממש. ושרי המאות. הם היו
 הסופטי' ממש. ושרי עשרת. הם היו השוטרי' כרמים לקיים את הפסק. ושרי חמשי'. הם הלוואי'
 חורב לישראל והם זקיקי'. כח"ס (ישעיה ב' י"ד) כ' בחשפט יצוא עם זקני עמו ושריו.
 זקני הם שרי חמשים. ושריו. הם היו שרי המאות שהם השופטים. כח"ס לא יסור שבט מיהודה
 ומחקה מנצן רגליו [סנהדרין ס' ע"א] שבט אלו ראשי גלות הרודין כ' ומחקה אלו בני בניו של
 כלל שמלחמין חורב ברבים. ולפי שהחשפט אינו נובא אלא ביום ואין דנין בלילה אבל חורב כתיב
 וכוונתו ב' יומם ולילה לכן לריבין הזקיקים להיות כפל כנגד השופטים שהשופטים אין לריבין אלא
 ביום והם לריבין ביום ובלילה. ושרי החמשים היו עד אנשי אחת שאלמנו. והוא מעולה שבכולם
 ולכן בקללת שקלל ישעיה את ישראל קלל בהם שג' (ישעיה ב' א') הנה ס' חסיר מירושלים
 ומיהודה שר חמשים ואח"ל (מגיבס י"ד ע"א) שידע לשא ולתן בה' מומשי חורב שיש בה ממש
 פרשיות כח"ס זכ' ישעיה ואלו הם הג' הם היו ראשים. ושרי העשר' היו שוטרים. וכן הג' היו
 מנסיגין את העם וכן במלחמה היו אלו מנסיגים כח"ס ויקף משה על פקדיו החיל שרי האלפים
 ושרי המאות וגו' וכן וקרבנו אל משה הפקדים אשר לאלפי הנבא שרי האלפי' ושרי המאות ח"ס
 זכ' נבנים ראשיים שבטכם זקיקים וטורים כל איש ישראל וגו'. ראשיים. שהיו ראשים על
 כולם והם שרי האלפים. שבטכם. הם שרי המאות שהם שופטים כח"ס לא יסור שבט מיהודה.
 זקיקים. הם שרי החמשים. וטורים. שרי העשרות שהם השוטרים ואח"כ כל איש ישראל. חס
 שהיוכים ישעיה את ישראל מחק רגל ועד ראש אין זו ממש וגו'. שהם ראשים ועיינן ופומא
 ולבא וגופא ורגלא כח"ס בחיקויים לפי ששרי החמשים כפולים לשנים כלעיל והם כנגד שומא
 ולבא חורב שבכתב ובע"פ נסתרות וגלות כח"ס שס. חס שאלמנו לבא לפומא לא גליא: לשבטכם.
 קאי על כל הד' שרים שהיו מכל שבט ושבט כלעיל ואלו הם הג' ראשים היו כנגד ג"ר והם בראש.
 והשוטרים כנגד בחינה אחרונה שהיא איומה כדגלות. והוא מרומם בשם המלכות שממנה המלוכה
 והממשלה והממשלה לכל לראש. עי"ן ולי"ת ד' נתחלק בק"ף לפי שדרך להחליף האותיות כח"ס
 בזהר בסוד וע"ד וכו"ס בזהר שיר השירים בסוד ד"ע וכן בסוד התחמטת חטטת אחד מעשר.
 תרומת מעשר א' מומא. ותרומה א' ממשמים. ובזורים א' חלק. וכח"ס חז"ל ראה חלום
 שבכרס קטר עליה גמי ואין הסדה מתבכרת פחות חלק. ולא נגלה בחורה זה השיעור. והוא
 עלמא דאחסימא תעלומת חכמה והוא כ"ע. וכן הוא בשם. כ"ע כל א' כלל מעשר. וב'
 הסין שבו הוא עד תרומה שהוא תרי מומא. וכו"ס בזהר מלי תרומה תרי מומא והוא
 עד שרי החמשים ולכן הוא כפול והיו כנגד הסכור' שהוא נעלם בשם כתרין דכתרין טומד
 וגמי לא אחידע ולא אחגליה כ' והוא סיד ואת האלף כידוע. ואחרי כן פרי המקובלי' שכנגד
 אלה הד' שרים הם ד' קרבנות קדשי קדשים. שהן עולה חטאת ואשם ומונס. וכנגד ד'
 שהם לכו לנצח האם כח"ס כל הסכור' על קדוש השם הם קדשים קלים. והשפטים הם קדשי
 קדשים שהם כללי לאישים. וכו' ד' אברהם ומנחם ומישאל ועזריה שנתקדש השם על ידם. והם
 בנ' חיות הראשונה ואחרונה ב' אוחיות של שמע וב' אוחיות של אהרן. מפני שדרך למסור ח"ע
 על קדוש השם וש"ד הם כנגד שאר הסכורין שהם דמאל דחורו של שמד. וכן כנגד קדשים קלים
 שהם שלמים ד' לחמי חודש וכן מציגים מד' משרין דלש"ד כח"ס בזהר פ' בא וכללן בפסוק
 והוא רחום וגו'. והם כנגד ד' כחות. מלאכים שרפים ואופנים ומזיח. ושרפים כלל בשם כח"ס

אדרת רמים אליהו

תרגן כיו וחד אחתיו וסן עבדים ומלאכים כח"ס (איוצ ד') סן בעבדיו לא יאמץ ובמלאכיו וגו': (פח) שמוע בין אחיכם. כך היה מדתו של רבי ישמעאל כשסיו באים ישראל וגו' לזון לפניו ראה בלחם דין יכול להיות ישראל אם בדיני ישראל היה ישראל וכו' היה דן כדיו ישראל ואם לאו ס': ושפטתם דק. לזקן חובט ומביא ראייתו (פי' המוציא מחבירו עליו הראיה ולא המוחק) זה עוטף בטליתו זה אומר עלי הוא זה אומר כו'. לכך נאמר ושפטתם דק: בין אים ובין אחיו: להוציא את הקטן מחלון האמר אין דמן יחומים ד"א בין גרו זה שכתו או שושבני או תשוב: ואזכר את שפטיכם וגו'. לשון אזכר שמה' אורח להנסיג את ישראל בנחת וברחמים כאשר יאחז האמן את הים: בעת הסוף לאמר. פי' לאמר לסם שבטת הכוא איו כחו שביס כבר פעד הזמן הכוא היו בני מורין ובעת הכוא הם חשועבדים לישראל להיות שופטים: שמוע. שיתנו לב לשמוע דברי בעלי דינים והיו מחומים בדן: בין אחיכם. שיהיו שיהם יחדו ולא ישמע את דברי הא' קדם שיבא חבירו: ושפטתם דק. פי' דק הוא שיראה לחקן הדבר שלא יבא לדי מכשול. ומשפט הוא מחקן את המכשול שכבר היה. ח"ס מלאחי משפט דק ילן כס. פי' מלאחי משפט כל היום שיחם מלאח משפט לחקן את המעוות שביס כבר. דק ילן כס. פי' ובלילה היו כס שומרים שלא יבא לדי מכשול: בין אים ובין אחיו. פי' כי ושפטתם דק דווקא בין אים ובין אחיו דהיינו בין ב' ישראלים אבל בין ישראל ונכרי אין נריך לשפוט בקו הדק. אלא אם היה זכות לישראל בדמיסם או מוחזק לזון בדמיסם: בין אים ובין אחיו. בין בעל הבית ובעל העליס: ובין גרו. בין שכתו שגר עמו. ח"ס בין אחיו וגו'. לפי שסדבר קרוב שבניסן מלוי הריב: (ח) לא תגורו מפני אים (כ"ס בסנהדרין דף י"ז ע"ב) שאם באים שמים לזון לפיך עד שלא תשמע דבריהם או אפילו ותשמע אבל אין אחי ידע לסיק דקן טטס רשאי לשחוק ואם כו' שח' (אכריס ח' י"ו) אלא הדברים אשר תטעו דברו אחת אים את רעבו אחת ומשפט שלום אחי שלום שים בו אחת זהו ביטע רשבג"א המעלה את הקטן למקום גדול ואת הגדול למקום קטן זהו ביטע ומכמים אומרים כל המבטע הרי זה מנאץ שנאמר ונאט בך. וגו' נמאץ זה משבח דמיים הם מנאץ את יולדו: ד"א לא תגורו שחא תאמר מחירא חו זה ילך וילקח את גרמי ס': לא תמירו פנים במשפט וגו'. כשיבא לפיכם אוכב או שוגא יביס צעייכם כאלו חייכם חכמים אורו כלל: קטן כגדל. פי' שיהיה הקטן דהיינו העמי צעייך כאלו הוא עשיר ולא תרחם עליו כח"ס לא תשא פני דל ויהיה הגדול צעייך כקטן דהיינו שלא תאמר איך אבייט ואחייב אורו שבוטח לו מחון אלא יביס צעייך כקטן כח"ס ולא תהדר פני גדול: לא תגורו מפני אים. אים הוא לשון שרר. פי' לא תיראו מפני שר: כי המשפט לאלהים. פי' אורו המשפט הוא לאלהים. כשתחייב את הזכאי יביס נריך הקב"ה ליטול ממנו וליחן לסוכאי א"כ המשפט לאלהים הוא: ד"א כי המשפט וגו' פי' איך תירא מפני אים ואלא המשפט לאלהים הוא כשופט כל הארץ על ק לא תירא מפני אים: ד"א כי המשפט לאלהים וגו'. איך תירא מפני אים וחבלכל את המשפט ואלא בקרב אלהים ישפוט: תקרצן וגו'. פי' את הדבר תקרצן אלי ולא את הבעל דיין אלא את האמור לו את טעמיהם: ותמתינו. פי' ואני אשמע אבל לא שאור' אליכם בזה: (יח) ואזכר אתכם וגו'. פי' שסוכרתי ג"כ אתכם שחבגו כבה בדמיכם: בעת הכוא. פי' שאורו זמן הוא לא כחו שביס עד הזמן הכוא כי עד הזמן הכוא היה עומ' אים כל היום צעייך אבל בעת הכוא אתם מוחייבים לשמוע אל השופט: את כל הדבר' וגו'. היינו י דבר' שבין דיו נפסחו לזיו ממוטת המפורש' במשנה ודיינו משים דכחיב כאן את כל הדבר' וכחיב ב' הדברות את כל הדבר' מה לסן י אף כאן י: (יט) ונסע מחבר וגו'. ואלא דבר' ק"ו דבר' שכן חמורים כבשמים לפימסם דהיינו כהנשי' והעקרבוס. דברים כו': (כ) ואמר אלכם. אחר משב לא מפי עמי אלא מפי הקב"ה אי אומר לכם: בלחם עד הר האמרי. ושל לחך שחמר את בט לשדוג א' ויהי מחיורו ומראה אורו ואומר לו כל הפנים שלך הם וכל הכרמי וכל האחים שלך הם כשכניע. לראותם אחר כל מה שאתם רואים שלך הוא כך ישראל כשיו במדבר ארבעים